

Mededelingenblad van het
Humanistisch Verbond
Afdeling 't Gooi, Vecht, Almere
Nummer 1 | Januari 2026

Humaniscoop

Rondleiding Singer
Laren: *De werelden van
Jan Toorop*

Kwartaalquote Albert Camus: *'Men heeft
een filosofie nodig die negatieve gedachte
met de mogelijkheid van positief handelen
kan verenigen.'*

In gesprek met Jetze
Beelen: 'Ik wil graag
als persoon gezien
worden, niet alleen als
fysiotherapeut'

Uitgelicht
Albert Camus
1913-1960

Lenteviering
Vrijdag 20 maart 2026
in 's-Graveland

Programma voorjaar 2026

Dinsdag 20 januari, 18.30 uur	
Bijeenkomst 20 ^e -dag-eettafel, Restaurant Zorba de Griek, Bussum	4
Maandag 23 februari, 14.00 - 16.00 uur	
Bijeenkomst Filosofisch café 30ML	5
Vrijdag 20 maart, 11.30 uur	
Lenteviering Lunch & wandeling, 's-Graveland	6
Dinsdag 7 april, 10.30 uur én Donderdag 9 april, 11.00 uur	
Rondleiding Singer Laren: 'Toorop'	7
Aankondiging	
Donderdagen 26 februari – 5, 12, 19, 26 maart – 2 april van 19.30-22.00 uur	
Cursus Humanisme, De Kapel, Hilversum	–
Maandag 20 april, 14.00 - 16.00 uur	
Bijeenkomst Filosofisch café 30ML	5
Verder in dit nummer	
In gesprek met fysiotherapeut Jetze Beele	8
Uitgelicht Albert Camus	14
En dan nog even dit Adolphe Sax	20
Column 'Wat mij bezig houdt' Herbert Kwak	21
Boekgroepen	22

Zo meldt u zich aan voor een activiteit of cursus:

- eerst even aanmelden via de mail: gooialmere@regio.humanistischverbond.nl of eventueel telefonisch: 06 – 10 83 21 98
- u krijgt dan een bevestiging, dat er plaats is
- na de bevestiging kunt u betalen:
NL 31 TRIO 0198 3781 57
t.n.v. Humanistisch Verbond, Gooi Vecht Almere
Onder vermelding van de cursus/activiteit

Anmelding voor cursussen van het landelijk bureau doet u via de website. Zie de QR code bij de desbetreffende cursus.

Leden die willen deelnemen aan een activiteit, maar daarvoor financieel niet in staat zijn, kunnen een beroep doen op het bestuur voor een tegemoetkoming. U kunt hiervoor mailen naar: tegrijpstra@gmail.com

Het bestuur van het Humanistisch Verbond 't Gooi-Vecht-Almere wenst u een hoopvol

Arjen, Betsy, Leonore, Frances, Marion en Ties

Oproep nieuwe bestuursleden voor onze afdeling van het Humanistisch Verbond

Voor onze afdeling, met 700 leden, zijn we dringend op zoek naar nieuwe, enthousiaste bestuursleden.

Wij denken daarbij aan mensen die:

- een door het Humanisme geïnspireerde houding hebben
- maatschappelijk betrokken zijn
- over enige ICT-vaardigheden beschikken
- een zekere P.R.-gerichtheid hebben.

We zoeken mensen die het leuk vinden om mee te denken over de activiteiten die we aanbieden en met ons samen te werken. Een belangrijk onderdeel van het bestuurswerk bestaat uit het gezamenlijk vormgeven, organiseren en uitwerken van deze activiteiten voor onze leden en belangstellenden.

We vergaderen 7 maal per jaar, in goed overleg, met een fijne sfeer en onderlinge betrokkenheid. Daarnaast hebben we bij toerbeurt een rol bij de bijeenkomsten. Door een goede samenwerking is er een matige tijdsinvestering.

Naast algemene bestuursleden zoeken we mensen die na een inwerkperiode een taak als secretaris, penningmeester of voorzitter op zich willen nemen.

We hebben een enthousiaste groep bestuursleden, maar de afdeling kan slechts voortbestaan als we op korte termijn aanvulling krijgen.

Doet u mee, hebt u belangstelling, wend u dan tot Ties Grijpstra

voorzitter, tegrijpstra@gmail.com of 06 – 10 83 21 98

Betsy Ooms

secretaris, b.ooms.1950@kpnmail.nl of 06 – 21 19 87 13

De 20e-dag-eettafel

Het Humanistisch Verbond organiseert eetavonden, voor de gezelligheid om samen te eten en om elkaar te leren kennen. Bovendien willen we graag leuke en betaalbare restaurants ontdekken.

We doen dat steeds rond de 20e dag van de oneven maanden. Deelnemers melden zich aan voor één eettafel zonder verdere verplichtingen, het gaat door bij minimaal acht personen. De deelnemers worden verwacht tussen 18.00 en 18.30 uur.

Wanneer Dinsdag 20 januari 18.30 uur (inloop 18.00 uur)

Waar Restaurant Zorba de Griek
Wilhelminaplatsoen 3, 1404 JA Bussum

Kosten een ieder betaalt zijn eigen eten en consumptie

Aanmelding (noodzakelijk) en/of informatie
E-mail: gooialmere@regio.humanistischverbond.nl

Filosofisch café Jaarthema: 'Tijdgeest'

Wanneer Maandag 23 februari en maandag 20 april,
van 14.00-16.00 uur

Waar Koffiebar 30ML Coffee&food
's Gravelandseweg 14, 1211 BS Hilversum

Kosten € 5 betalen tijdens de bijeenkomst

Aanmelding en/of informatie
E-mail: gooialmere@regio.humanistischverbond.nl

We organiseren tweemaandelijks op de laatste maandag een humanistisch filosofisch café. In de 4 bijeenkomsten willen we 'de Tijdgeest' centraal stellen en gebruiken als een paraplu. Het café is bedoeld voor iedereen die wil nadenken, en reflecteren op het thema, waarbij we de verbinding zoeken met de huidige samenleving.

Jaarthema 'Tijdgeest'

Welke krachten domineren in dit tijdperk de geschiedenis? Hoe verhouden wij ons daartoe? Waar zijn we naar op zoek?

Na de subthema's *Snelheid* en *Veelvoudigheid* staat op maandag 23 februari het thema *Zichtbaarheid* centraal en op maandag 20 april het thema *Exactheid*.

Maandag 23 februari Subthema 'Zichtbaarheid'

In deze tijd, met alle technologische ontwikkelingen, sociale media en vermeende vrijheden, is veel zichtbaar. Is er nog sprake van *gène*, van terughoudendheid? Wat is de waarde van zichtbaarheid? Wat is de morele waarde van zichtbaarheid? En wat is er niet zichtbaar in deze tijd, is dat waardevol of missen we daardoor juist iets van waarde?

Wilt u hierover met anderen van gedachte wisselen in de vorm van een dialoog, meldt u zich dan aan **vóór 18 februari**. Voor elke bijeenkomst moet u zich apart aanmelden. De ruimte is beperkt, dus **vól is vól**.

Lenteviering vrijdag 20 maart 2026

Wanneer vrijdag 20 maart om 11.30 uur

Waar Café-restaurant Brambergen,
Noordereinde 54b, 1243 JJ 's-Graveland

Kosten ieder betaalt zijn eigen lunch en dranken

Aanmelding (noodzakelijk) en/of informatie
E-mail: gooialmere@regio.humanistischverbond.nl

Op vrijdag 20 maart begint de lente weer, met langere dagen, meer zonlicht en het ontwaken van de natuur.

We willen dan onze 20e-dag-eettafel combineren met het vieren van de Lente.

Het lijkt ons leuk om dat dan samen te gaan vieren bij Natuurmonumenten in 's Graveland.

We nodigen u graag uit om daar bij Café-restaurant Brambergen te genieten van een lekkere lunch met broodjes en soep, een ieder betaalt de eigen consumpties.

Met een ieder die dat wil gaan we daarna in de parkachtige omgeving van 's Graveland naar buiten voor een wandeling en om te ontdekken in hoeverre de natuur al ontluikt.

We hopen op voldoende belangstelling, het gaat door bij minimaal 10 personen.

Rondleiding Singer Laren: De werelden van Jan Toorop

Wanneer dinsdag 7 april 11.30 uur óf donderdag 9 april, 11.00 uur

Waar Singer Laren
Oude Drift 1, 1251 BS Laren

Kosten Rondleiding € 8 (leden), € 11 (niet-leden).
Entree met museumkaart gratis, anders entree € 15

Betaling
NL 31 TRIO 0198 3781 57
t.n.v. Humanistisch Verbond, Gooi Vecht Almere
onder vermelding van 'Singer' en de datum.

Aanmelding (noodzakelijk) en/of informatie
E-mail: gooialmere@regio.humanistischverbond.nl

Singer Laren presenteert *De werelden van Jan Toorop*. Met ruim tachtig topstukken – schilderijen, werken op papier, beelden en brieven – en verrassende combinaties met werk van tijdgenoten en navolgers biedt de tentoonstelling een nieuw perspectief op een van de belangrijkste en meest veelzijdige kunstenaars in Nederland rond 1900: Jan Toorop (1858–1928).

De werelden van Jan Toorop laat voor het eerst zien hoe Toorop zich zijn hele carrière expliciet en blijvend verhoudt tot zijn Javaanse en Chinese wortels. Toorop is behalve een kunstenaar van formaat ook een koloniaal migrant en een man van kleur. Zijn Indo-Europese achtergrond en uiterlijk zijn voor tijdgenoten onmiskenbaar.

Uniek in *De werelden van Jan Toorop* is de presentatie van alle veertien kruiswegstaties, in bruikleen van de kerk van St. Bernulphus te Oosterbeek. Toorop maakte deze krijttekeningen (op paneel) in de jaren 1916-1919, waarin zijn verfijnde detailbehandeling en expressieve lijnen duidelijk zichtbaar zijn. Ze vormen daarmee een hoogtepunt in zijn katholieke oeuvre.

Jan Toorop, *Zelfportret met rode baret*, circa 1881

Jetze Beelen

‘Ik wil graag als persoon gezien worden, niet alleen als fysiotherapeut’

Met een levendige, vrolijke houding en een open blik gaat Jetze Beelen het gesprek in. Hij praat makkelijk en begint bij zijn jeugd in Veldhoven.

Daar stond 28 jaar geleden zijn wieg en groeide hij op in een warm gezin, samen met twee zussen.

Zijn ouders hadden een eigen fysiotherapie praktijk, de appel is dus niet ver van de boom gevallen.

Maar er ging iets anders aan vooraf.

Jeugd en eerste keuze

Na de middelbare school koos hij voor de studie bedrijfskunde. “Dat ging goed, maar het type mens daar, lag mij niet. Veel studenten hadden heel succesvolle ouders en spraken vooral over geld.

Ik kon daar niet mijn draai vinden en voelde dat dit niet de juiste richting voor mij was.”

Blessure en nieuwe richting

“Ik voetbalde al heel lang en op een keer moest ik invallen bij de senioren. Daar stond ik tegenover volwassen kerels en op een gegeven moment werd ik in de wedstrijd hard onderuit gehaald.

Geblesseerd aan mijn knie moest ik in het ziekenhuis een MRI scan laten maken die uitwees dat ik geopereerd moest worden aan mijn meniscus. Ik kreeg een ruggenprik en tijdens de operatie legde de orthopeed alles uit en ik dacht: hé, dat vind ik interessant!

Ik wilde geen arts worden, het opereren vond ik verder niets, maar het menselijk lichaam wel.

Toen besloot ik fysiotherapie te gaan studeren in Eindhoven, de studie heb ik in 4 jaar afgerond.

Mijn vriendin woonde destijds in Amsterdam waar ze geneeskunde studeerde. We wilden gaan samenwonen en we vonden een plekje in Utrecht.

Na heel veel solliciteren ben ik uiteindelijk aangenomen voor vervanging van een zwangerschap in een centrum voor kinderrevalidatie in Amsterdam. Na vier maanden waren ze zo tevreden dat ik een vast contract kreeg.

In de kinderrevalidatie heb ik hartstikke leuk gewerkt, maar het waren kinderen met beperkingen en dan loop je op een gegeven moment tegen een motorisch plafond

aan, dan wordt het met name onderhoudstherapie. Daardoor merkte ik dat ik zelf stil stond in mijn ontwikkeling en hierdoor begon ik te twijfelen of ik fysiotherapie wel zo leuk vond, of dit eigenlijk wel het vak voor mij was.”

Van kinderrevalidatie naar politie

“Tijdens mijn studententijd bedrijfskunde kwam er een sluimerende wens weer boven: eigenlijk wil ik bij defensie. Dat heb ik destijds met mijn vriendin besproken, maar die was daar niet zo happig op en ook mijn ouders hadden daar hun twijfel over, dus heb ik het niet gedaan. Toch bleef dit idee in mijn hoofd zitten, mede door de twijfels die ik had rondom fysiotherapie en ik besloot daardoor te gaan solliciteren bij de politie. Ik werd aangenomen en heb de politie opleiding in Utrecht gedaan.

De eerste maanden op de academie zijn een snoepwinkel voor jongens: je mag er in auto's racen, maakt kennis met vuurwapens en mag er van alles doen wat een normaal mens nooit zou mogen doen, heel leuk in een afgekaderde setting.

Het werk in de praktijk bleek anders dan ik verwachtte: je blust vooral brandjes. Echte oplossingen bieden lukt zelden. De opvangorganisaties zaten vol en dezelfde overlastgevers kwamen we na een paar dagen weer tegen.

Je maakt ook heavy dingen mee, veel schrijnende situaties, daklozen, verwarde personen.

Ook miste ik zo nu en dan uitdaging, soms zat je gewoon uren in de auto, rondjes rijden, wachten tot er iets gebeurde. Natuurlijk zaten er ook hele mooie kanten aan, maar alles bij elkaar genomen kwam ik tot de conclusie: ik ga hier niet gelukkig van worden en ben nu ook niet gelukkig.

Ik heb er goede vrienden aan overgehouden en ik ben er als mens echt gegroeid en sterker door geworden, ik ben er volwassen weggegaan, dus heb er ook absoluut geen spijt van.”

Terug naar de fysiotherapie

“Ik ben weer als fysiotherapeut gaan solliciteren en heb werk gevonden in de organisatie waar ik nu werk. Er is hier een heel andere cultuur, ik voelde me gelijk thuis, ik kan me verder ontwikkelen, begeleid nu stagiaires en mijn ideeën worden serieus genomen.

Ik geef nu een cursus die ik eerst zelf heb gevolgd, die gaat over bewegingprogramma's voor mensen met heup- en knieartrose. Er is veel wetenschappelijk bewijs voor dat het goed werkt, dat erwaer ik ook in mijn eigen praktijk. Dat maakt het werk ook leuk, dat het succes heeft.

Deze cursus heb ik geïmplementeerd hier in onze praktijk hier, samen met de praktischeigenaar.

Fysiotherapeuten moeten zich bijscholen, ik geef nu deze cursus aan collega-fysiotherapeuten. Daarin leg ik uit wat de gedachte is achter het programma en hoe je het in de praktijk toepast.

Zo breng ik een stukje kennis van mezelf over aan een ander, dat vind ik heel leuk.”

Het is waardevol als je ook naar een diepere laag gaat kijken waar de klacht vandaan komt.

Netwerk en bestuur

Zijn inzet bleef niet onopgemerkt. Via het kwaliteitsregister voor pluspraktijken kwam zijn specialisatie in heup- en knieklachten naar voren en werd hem gevraagd in het bestuur de kar te gaan trekken op dit gebied.

“Zo'n bestuursfunctie vraagt veel overleg. Eens per half jaar organiseren we een bijeenkomst waarin mensen, die zijn aangesloten bij het netwerk, kennis of problemen bespreken die spelen in regio Gooi-en Vechtstreek, om zo de zorg op dit gebied te verbeteren.”

Innovatie AI

“Vanuit de bestuursfunctie kwam ook een project van de Hogeschool Utrecht op mijn pad.

De Hogeschool doet een project met AI, ze willen een AI-app bouwen, een zelflerende app die mensen begeleidt met artroseklachten voordat ze naar de fysiotherapeut stappen.

Er komt een hele grote patiëntenpopulatie op ons af die we met de huidige groep zorgverleners niet allemaal

kunnen behandelen. We zijn dus op zoek naar alternatieven.

Mogelijk kunnen mensen, door middel van een app die informatie, adviezen en tips geeft, zelfredzaam blijven om hun problemen voor dat moment zelf op te lossen. De H.U. heeft gevraagd of wij patiënten willen werven en mee willen denken over hoe we ervoor kunnen zorgen dat zo'n app ook daadwerkelijk een succes wordt.

Het is een wetenschappelijk onderzoek dat loopt en dat ze gaan analyseren of het wel of niet werkt.

Het is nu nog niet duidelijk of die app straks ook op de markt gaat komen.

Het is momenteel in de onderzoeksfase en daar ondersteunen wij als fysiotherapeuten nu bij.

Ze willen niet dat de app de fysiotherapeut gaat vervangen, het moet een aanvulling worden.

Ik sta daar positief in. Het zal niet voor iedereen een hulpmiddel zijn, maar de afspraak bij de fysiotherapeut moet je ook niet overschatten. Het is maar 25 minuten in een week. De verbetering zit in de dagelijkse oefeningen en in gedragsveranderingen.

Als we een stukje gedragsverandering kunnen bewerkstelligen en de app daarbij kan ondersteunen, dan zou dat mooi zijn. De app kan ook tips geven over voeding, slaap, bewegen en andere factoren die van invloed zijn op je klacht.

Het staat nog in de kinderschoenen maar het zijn technische mogelijkheden die de zorg verder kunnen helpen.”

Visie op mens en klacht

“De persoonlijke begeleiding blijft cruciaal. Ik probeer altijd met de patiënt samen op zoek te gaan naar een oplossing voor het probleem en in een breder perspectief te kijken. Dus niet alleen naar de lichamelijke klacht kijken, maar onderzoeken welke factoren ook van invloed kunnen zijn op de klacht. Hoe voel je je op dit moment? Is er stress aanwezig in je dagelijks leven? Hoe kan jij je ontspannen? Zijn er andere omgevingsfactoren, zoals heftige gebeurtenissen?

Soms vinden mensen het lastig die te erkennen, maar het kunnen herstelbelemmerende factoren zijn. Ik geloof er heel erg in dat het menselijk lichaam over het algemeen zelf de klachten kan oplossen met de juiste oefeningen. Ik zoek duurzame oplossingen, niet alleen een snelle massage of een 'knakje', waarna de patiënt zich beter voelt. Zo'n quick-fix werkt voor sommige mensen en dan is dat prima. Maar hiermee kan je mensen ook afhankelijk maken van de fysiotherapie, wanneer ze blijven terugkomen met de klacht voor dezelfde behandeling.

Het is waardevol als je ook naar een diepere laag gaat kijken, waar het vandaan komt. Dat is mijn visie en ik merk dat ik mensen hier ook goed mee kan helpen.”

Persoonlijke lessen en tevredenheid

“Nu sta ik op het punt om naar een andere plek te gaan en ik merk dat ik dat behalve leuk ook lastig vind. Nu ga ik elke dag met een lach op mijn gezicht naar mijn werk. Tijdens het solliciteren merk ik dat mijn visie en die van mijn huidige werkgever niet overal vanzelfsprekend is. Ik merk het in de gesprekken, in hoe ze met je omgaan. Bij fysiotherapie hebben we geen CAO, dus je hebt nette werkgevers met goed werkgeverschap en je hebt mensen die vooral goed voor zichzelf zorgen. Die gaan voor geld verdienen en willen dat je zoveel mogelijk patiënten behandelt. Op zich niet erg want ik wil best hard werken en overal ben je afhankelijk van de tijd. Maar mij gaat het niet alleen om het geld. Ik wil aandacht hebben voor de patiënt, goed luisteren. En ik wil graag als persoon gezien worden en mezelf blijven ontwikkelen, als fysiotherapeut en als persoon; ik zoek een organisatie die mij daarvoor ruimte en mogelijkheden biedt. Op den duur zou ik voor mezelf willen beginnen, misschien een bestaande praktijk overnemen, of ja, zelf helemaal van onderaf opbouwen. Ik kan daar dan mijn eigen visie neerzetten, een stukje regie houden over wat ik belangrijk vind, wat ik interessant vind om verder te ontwikkelen, want dan heb ik het idee dat ik mijn werk leuk blijf vinden. De waarden die ik belangrijk vind in mijn werk, en ook in mijn dagelijks leven, wil ik graag uitdragen. Ik wil mensen helpen met de problemen die zij hebben; als ik merk dat ze dat waarderen en uitspreken en vaak gelukkiger weer weggaan, daar word ik blij van. Ik denk dat ik van nature een loyaal persoon ben en ik vind het belangrijk dat dat andersom ook zo is, dat je eerlijk en oprecht bent. Ik kan heel direct zijn, dat werkt wel eens tegen me. Maar ik heb inmiddels wel geleerd om wat vaker te denken: oké, ik kan nu iets zeggen, maar ik kan ook gewoon even mijn mond houden. Twijfels na de middelbare school zie ik niet als mislukking: keuzes maken en daarvan terugkomen kan als falen voelen, maar je hebt het ten minste geprobeerd. Ik ben een gelukkig mens, heb een fijne relatie en werk waar ik het nut van inzie en waarin ik een bijdrage lever aan de samenleving. Ik hoef niet rijk te worden of grote cadeaus te krijgen. Geef mij maar een mooie herinnering!”

Save the date

Hoop en herinnering: 'Struikelstenen'

Tijdstip?

Wanneer Zaterdag 2 mei, van ??-?? uur

Waar De Kapel
's-Gravelandseweg 144, 1217 GA Hilversum

Kosten € 15

Aanmelding en/of informatie

E-mail: gooialmere@regio.humanistischverbond.nl

'Struikelstenen' is een muzikale vertelvoorstelling naar 'Drie Rode Rozen' van Abel J. Herzberg. Marius Gosschalk vertelt over de joodse kleermaker Salomon Zeitscheck die in de oorlog zijn vrouw, kinderen en 82 familieleden verloor. Brieven uit een gevonden koffer onthullen zijn zoektocht naar betekenis.

Muzikale ondersteuning wordt verzorgd door de musici Rossi Ovtcharova (viool) en Izhar Elias (gitaar).

Nieuw Boekgroep Weesp

Op dit moment heeft het Humanistisch Verbond drie boekgroepen, één in Almere en twee in Hilversum. Op initiatief van ons lid iekje jager, die in Weesp woont, willen we ook graag een boekgroep starten in Weesp en omgeving (Muiden, Muiderberg, Nederhorst, e.o.). De bedoeling is om zeswekelijks samen een boek te kiezen, voorbereiding daarvan door één van de leden en dan samen te bespreken.

Wie vindt het leuk om mee te doen?

Opgave of informatie bij iekje, iekje.jager@gmail.com
Telefoon 0294-413626 / Mobiel 06-18421441 of via
e-mail: gooialmere@regio.humanistischverbond.com

Albert Camus 1913-1960

Ieder kwartaal bespreken we een persoon of begrip uit de humanistische geschiedenis.

De positieve mogelijkheden en krachten die de mens zelf kan inzetten, brengt Jetze Beelen (pagina 8) duidelijk naar voren en zijn ook in de teksten van Albert Camus terug te vinden.

Albert Camus werd geboren in Frans Algerije in 1913. Zijn moeder was van Spaanse afkomst, zijn vader sneuvelde in 1914 tijdens de Eerste Wereld Oorlog. Albert bracht zijn jeugd door in armoedige omstandigheden. Hij ging aan de universiteit in Algiers filosofie studeren en rondde in 1935 deze studie succesvol af. Uit bezorgdheid over de politieke situatie in Spanje was hij in 1934 lid geworden van de communistische partij. Hoewel hij politiek links georiënteerd was, had hij zware kritiek op de communistische stalinistische doctrine.

Hij was een scepticus, een twijfelaar die echte kennis principieel voor onmogelijk hield. Camus kampte met een groot schuldgevoel, in de eerste plaats omdat hij zijn arme, analfabete moeder achterliet in zijn geliefde Algerije om in Parijs een schrijversbestaan op te bouwen.

*‘Martelaars moeten kiezen
tussen vergeten worden
of gebruikt worden.’*

Daar maakte hij deel uit van het Franse existentialisme, een filosofische stroming die zich bezighoudt met de vraag wat het bestaan betekent. Existentialisten geloven in vrijheid en verantwoordelijkheid van het individu om zijn eigen leven vorm te geven.

De Duitse bezetting van Frankrijk en de materiële instorting was tegelijk een instorting van idealen en ideologieën. De overheersende stemming was wantrouwen, bitterheid en twijfels tegenover een staatsorde die

Albert Camus in 1946

zo snel voor de aanstormende vijand was bezwaken. Twijfel over alle grondslagen ging gepaard met volstrekte zekerheid over wat er onmiddellijk gebeuren moest: verzet!

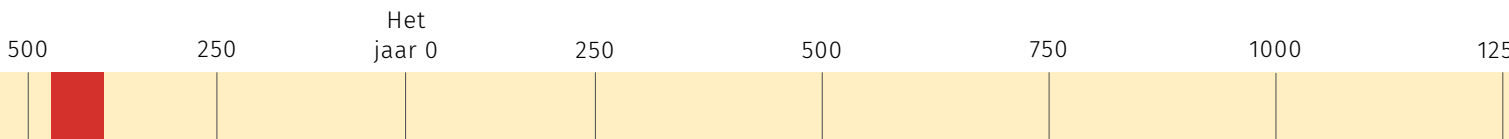
Men had, zoals Camus het uitdrukte, een filosofie nodig die ‘negatieve gedachte met de mogelijkheid van positief handelen kan verenigen’.

Camus zag de mens in een absurde wereld, die hem vreemd, onherkenbaar en onbegrijpelijk tegemoetkomt. Hij heeft geprobeerd het politieke leven te beïnvloeden en vorm te geven.

Hij was een moralist. Zijn moralisme ging niet uit van abstracte, eeuwige waarden, maar vond haar oorsprong in opstandigheid en tegenspraak in de strijd tegen leugens en terreur. Ze keert zich ook tegen elke vorm van absolutisme.

Hij schreef het boek: *De mens in opstand*, dat hij als zijn belangrijkste boek beschouwde.

Het is een diepgaand essay uit 1951 over de ontsprong van de Franse Revolutie tot en met de concentratiekampen van Auschwitz en Kolyma.

Socrates

470 – 399 v. Chr.

Humaniscoop 3/2024

Tegenover het onvermijdelijke geweld van revolutie plaatst Camus de redelijkheid van de persoonlijke revolutie. 'De opstandige vernedert niemand. In plaats van vernietigen moet de mens scheppen: het enige beeld dat wij als mens moeten erkennen, de waardigheid van ieder mens als individu'.

*De opstandige vernedert niemand.
In plaats van vernietigen
moet de mens scheppen:
het enige beeld dat wij als mens
moeten erkennen, de waardigheid
van ieder mens als individu.*

In 1957 ontving hij als vierentwintigjarige de Nobelprijs voor de Literatuur, wat hem rauw op het dak viel. 'Nobel. Vreemd gevoel van neerslachtigheid en weemoed. Toen ik 20 was, arm en naakt, heb ik de ware glorie gekend.' Het was een hele eer, maar de massale belangstelling en de verplichtingen die er het gevolg van waren, leidden tot maandenlang aanhoudende aanvallen van claustrofobische paniek en ademnood waar hij ook verslag van deed.

Van 1935 tot aan zijn dood in 1960, door een verkeersongeluk, maakte Camus notities in een negental schoolschriften, zijn cahiers. Het was zijn bedoeling ze in de toekomst te publiceren in één lijvig boekwerk, de Cahiers van Camus. '1960 zal het jaar van mijn roman zijn, met dat boek begin ik werkelijk aan mijn oeuvre.' Postuum verschenen in 1962 en 1964 de eerste zes cahiers. Pas in 1989 verschenen in Frankrijk de cahiers uit de jaren 1951-1959. De cahiers nemen de lezer niet bij de hand. Ze vragen aandacht voor wat de schrijver Camus meer dan wat ook beweegt, het schrijven. Ze zijn fragmentarisch en geven een geschiedenis weer van de laatste jaren in het leven van Camus.

De Laatste cahiers bevatten onder meer bouwstenen van een cyclus over de liefde, dat we misschien vooral als een kunstwerk moeten zien en niet als een filosofie. Camus plaatste de kunst niet boven het leven, maar beschouwde zichzelf in de eerste plaats als kunstenaar, als maker, en zeker niet als filosoof.

Tussen de bouwstenen vinden we ook allerlei notities en fragmentarische teksten waarvan niet altijd duidelijk is wat de status ervan is. Het ene fragment lijkt aanmerkelijk belangrijker dan het andere.

Het is als een logboek, met zijn plannen en overwegingen, zijn stijloefeningen en pogingen om gedachten in zinnen vast te leggen, zijn twijfels, zijn observaties, emoties en inspiraties.

In de loop van zijn leven legde Camus meer en meer de nadruk op het belang van liefde.

'Het is een ongelukkig toeval', schrijft hij, 'als niemand van je houdt. Maar het is een ramp als je zelf van niets of niemand houdt. Te midden van het geweld en de moorden in de twintigste eeuw wordt eindeloos om gerechtigheid geroepen, maar die roep put de liefde uit die aan gerechtigheid het leven schonk. In het geschreeuw dat om ons heen opklinkt, kan de liefde niet bestaan.'

Hij was een gekwelde geest.

'Jarenlang heb ik willen leven volgens de algemene moraal. Ik heb moeite gedaan om als iedereen te leven, net als iedereen te zijn. Ik heb gezegd wat nodig was om te verenigen, zelfs als ik me afgezonderd voelde. En dat alles is uitgemond in een catastrofe. Nu dwaal ik rond tussen de puinhopen, ik ben zonder richtsnoer, verscheurd. Ik sta alleen en aanvaard dat, berustend in mijn ongewoonheid en mijn gebreken. En ik moet weer een waarheid opbouwen na mijn hele leven in een soort leugen te hebben geleefd.'

Camus verzette zich tegen het fascisme en het communisme met een vorm van kritisch denken.

Het draait bij hem om de vraag wat we de moeite waard vinden om voor in opstand te komen, om tegen te vechten. Hij zoekt betekenis in de mens, een betekenis die het leven zin geeft. Het geloof in de mens betekent dat je opkomt voor de underdog, voor de slachtoffers.

1250 1300 1350 1400 1450 1500 1550 1600 1650 1700

Dante Alighieri
1256 – 1321

Nogarola
1418 - 1466

Aantekeningen *De Laatste cahiers*

Zijn aantekeningen, zijn overwegingen in *De Laatste cahiers* zijn ook in deze complexe tijd zeer relevant.

‘Volgens onze existentialisten is ieder mens verantwoordelijk voor wat hij is. Wat de totale verdwijning van het mededogen verklaart in hun wereldje van agressieve oude mannen. Toch beweren ze te strijden tegen sociaal onrecht. Dan bestaan er dus mensen die niet verantwoordelijk zijn voor wat ze zijn, de miserabele is onschuldig aan zijn misère. En de verminkte, de lelijke, de verlegene niet? Kortom, toch maar weer het mededogen?’

‘Realisme. Iedereen is realist. Niemand is het. Uiteindelijk is niet de esthetica van belang, maar de innerlijke attitude. Hypocriet onrecht leidt tot oorlogen. Gewelddadige gerechtigheid overhaast ze.’

‘Gedeporteerde die al zijn kleren moet uittrekken. Onder het uitkleden rolt een manchetknoop in een hoek, hij gaat hem oprapen.’

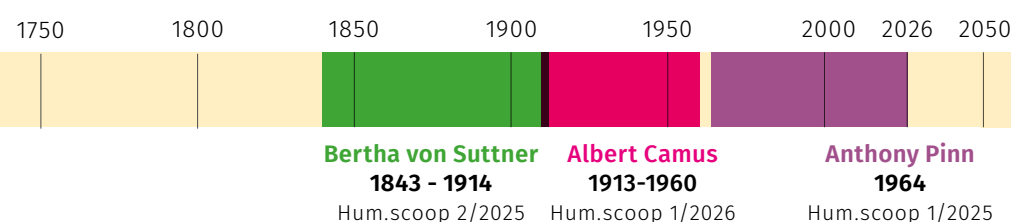
‘De Geschiedenis, makkelijk om over na te denken, moeilijk te zien voor al diegenen die haar aan den lijve ondergaan. De onderdrukte heeft geen enkele reële plicht, aangezien hij geen recht heeft. Alleen de opstand geeft hem recht terug. Maar zodra hij het recht heeft verworven, wordt hem dadelijk de plicht opgelegd. Zo is de opstand bron van het recht en tezelfdertijd moeder van de plichten. Daar is de aristocratie aan ontsprongen. En haar geschiedenis. Wie zijn plicht verzaakt, verliest het recht en wordt onderdrukker, ook al spreekt hij in naam van de onderdrukten. Maar wat is deze plicht.’

‘Martelaars moeten kiezen tussen vergeten worden of gebruikt worden.’ ‘Humanisme. Ik houd niet van de mensheid in het algemeen. Voorop staat dat ik me solidair met haar voel, wat niet hetzelfde is. En vervolgens houd ik van sommige mensen, levend of dood, met zoveel bewondering dat ik in alle anderen angstvallig of begerig altijd datgene wil bewaren of beschermen dat hen op de eersten doet of zal doen lijken, toevallig of op een niet door mij voorziene dag.’

‘Soms, op een laat uur in die feestnachten, als de alcohol, het dansen, het woeste zich laten gaan van allen, al heel snel leidde tot een soort gelukzalige lusteloosheid, kwam het mij voor, heel even tenminste, in mijn extreme vermoeidheid, dat ik eindelijk het geheim van de mensen verstond en dat ik het op een dag zou kunnen vertellen. Maar de vermoeidheid verdween, en met haar het geheim.’

‘Ik vraag om één ding, en ik vraag er nederig om, hoewel ik weet dat het iets buitensporigs is: met aandacht te worden gelezen.’

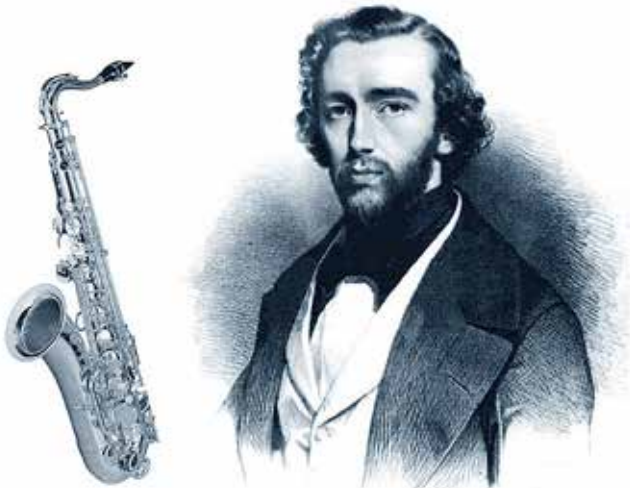
Muziekinstrumentmaker Adolphe Sax

Dankzij de uitvinding van de saxofoon werd muziekinstrumentmaker Adolphe Sax beroemd. Maar rijk werd hij er niet van. Sowieso leek Sax niet geboren voor het geluk.

Hij kwam op de wereld op 6 november 1814 in het Waalse Dinant. Tijdens zijn jeugd had hij nogal veel ongelukjes. Zo viel hij een keer van drie verdiepingen hoog, waarna men even dacht dat hij dood was.

Hij slikte ook een keer een speld in, liep brandwonden op bij een buskruitexplosie, viel op een loeihete gietijzeren koekenpan, stikte tot drie keer toe bijna in giftige walmen in zijn slaapkamer doordat er pas gelakte spullen lagen en verdronk bijna nadat hij in een rivier viel.

“Hij is een kind dat is veroordeeld tot ongeluk; hij zal het niet overleven”, zei zijn moeder. Ondanks al die tegenslagen in zijn jeugd werd Sax dus toch een succesvol instrumentenmaker.

Ergens in het begin van 1840 ontwierp hij de saxofoon. Helaas voor hem werd het instrument pas na de Eerste Wereldoorlog, ruim na zijn dood, echt populair. Sax ontwikkelde meer dan alleen de saxofoon, hij vond ook de saxhoorn, saxtuba en saxtromba uit. Bovendien had hij een grote invloed op het uiteindelijke ontwerp van de basklarinet.

Hoewel hij absoluut een goed instrumentmaker was, was hij niet echt een gewiekste zakenman. Sax had flinke geldproblemen doordat hij meermaals grote contracten verloor, vaak voor veel geld zijn patenten in de rechtbank moest verdedigen en werd tegengewerkt door concurrenten. Hij is zelfs drie keer failliet verklaard. Tussen 1853 en 1858 leed Sax aan lipkanker, maar hij herstelde op wonderbaarlijke wijze volledig. In 1894 overleed hij op 79-jarige leeftijd aan een longontsteking.

Herbert Kwak

Ik ben Herbert Kwak, woon met mijn echtgenote Else in de Hilversumse Meent. Nu al weer ruim twintig jaar. Onze kinderen zijn uitgevlogen. Zij en de vijf kleinkinderen vliegen op hun beurt van tijd tot tijd weer langs, altijd weer een plezier.

Nu ik met pensioen ben staat de vraag “wat ben ik?” geleidelijk verder van mij af. De ruimte wordt geleidelijk ingevuld door de vraag “wie ben ik?” Die “wat”-vraag is eenvoudig te beantwoorden aan van de handallerhande vroegere en huidige werkzaamheden. Die “wie” vraag blijkt echter toch een andere dimensie. “Ken u zelve” staat op de Apollo-tempel in Delphi als je binnen treedt. “Houd maat” staat boven de poort als je weer terugkeert naar de buiten. Je kunt dit zien als een puntige beschrijving van de dualiteit van individuele vrijheid binnen de grenzen van de groep waarvan je deel uitmaakt. Daarmee raak ik ook aan het terugkerende thema van deze column: wat houdt mij bezig.

Uit het gedachtengoed van Emmanuel Levinas begrijp ik dat een mens niet zonder de Ander kan. Ik herken daarin wat de reacties van anderen zijn op jouw handelen die er voor kunnen zorgdragen dat je een beeld van jezelf kunt gaan vormen. Wat nu, als het toenemen van individualisme in onze maatschappij zich steeds verder aftekent. Kleine groepjes van mensen die zich niet of alleen in woord bekommeren over de wereld waarin wij toch maar met ons allen leven.

Kunnen wij als humanisten een oplossing vinden voor het wegvallen van gemeenschappelijke noemers in onze samenleving? Kunnen wij meewerken aan het ontwikkelen van een maatschappij waar enerzijds individuele vrijheid voldoende ruimte krijgt en anderzijds welzijn als het gezamenlijk kompas wordt onderschreven? Ik zou daar best met een paar humanisten over willen doorpraten.

Boekgroepen

Het Humanistisch Verbond heeft drie boekgroepen.

Boekgroep 1

De volgende bijeenkomst van de boekgroep 1 is op woensdag 14 januari om 20.00 uur dan wordt besproken 'Onder de Paramari-boom' van Johan Fretz.

Zij komen bijeen bij één van de deelnemers. Als u zin heeft om zich aan te sluiten, kunt u contact opnemen met: Heleen Kruys, telefoon 035 6210127.

Boekgroep 2

De volgende bijeenkomst van de boekgroep 2 is op woensdag 21 januari om 19.30 uur. We bespreken dan 'De Narcis' van Judith Franco. De bijeenkomst is steeds bij één van de deelnemers.

De volgende bijeenkomst is op woensdag 18 maart. Als u mee wilt doen, kunt u contact opnemen met gooialmere@regio.humanistischverbond.nl

Boekgroep 3

In Almere bestaat een derde boekgroep HV ABC. Zij bespreken
.....

[boektitel]

Hebt u belangstelling? Melden bij Betsy Ooms, b.ooms.1950@kpnmail.nl of 06-21198713

Op dit moment zijn alle boekgroepen vol, u kunt zich melden als reserve.

Bestuur

Ties Grijpstra, voorzitter
Telefoon: 06 – 10 83 21 98
E-mail: tegrijpstra@gmail.com

Betsy Ooms, secretaris
Ebenezer Howardpark 40, 1326 EB Almere
Telefoon: 06 – 21 19 87 13
E-mail: betsy.voda@gmail.com

Arjen Schouten, penningmeester
E-mail: arjenschouten@xmsnet.nl

Leonore Meijboom
E-mail: lameijboom@gmail.com

Frances Admiraal
E-mail: francespmadmiraal@hotmail.com

Marion van der Weijden
E-mail: duoklavier@gmail.com

E-mail: gooialmere@regio.humanistischverbond.nl
IBAN: NL 31 TRIO 0198 3781 57
t.n.v. Humanistisch Verbond, afd. 't Gooi, Vecht, Almere

Landelijk Bureau

www.humanistischverbond.nl
Postadres: Postbus 75490, 1070 AL Amsterdam
Kantoor: Ambonplein 73, 1094 PW Amsterdam
E-mail: info@humanistischverbond.nl
Telefoon: (020) 521 90 00

Humanistische uitvaartbegeleiding

Voor humanistisch geïnspireerde uitvaartbegeleiding 7 dagen per week telefoon 0900 900 50 30 (B 0,15 p/m) of Stichting Humanistische Uitvaartbegeleiding, Ambonplein 73, Postbus 75490, 1070 AL Amsterdam.
Telefoon: (020) 521 90 11
E-mail: contact@humanistischeuitvaart.nl
Website: www.humanistischeuitvaart.nl

Humanitas 't Gooi

Kantoor: Willem Barentszweg 17a, 1212 BK Hilversum
Telefoon: (035) 628 60 93
E-mail: tgooi@humanitas.nl

Humaniscoop – redactieadres

Jannie de Groot | Grafische vormgeving
Ruitersweg 101, 1211 KV Hilversum
E-mail: info@janniedegroot.nl

Redactieadres: Ruitersweg 101, 1211 KV Hilversum